

Соња Веселиновић

ЗАМКЕ СЕЋАЊА

ПОРОДИЧНО СТАБЛО

Мој деда је Ешберијево годиште, и сродан дух,
а лишен многих отежавајућих околности
(рецимо само: исходиште Врбашка,
дестинација – Пољска, гј. Немачка,
његова табу тема скоро седамдесет година,
док није покуљало),
верујем да би био једнако креативан у деведесетој.

*Првих сто година је најтеже, вели деда,
док Ешбери одвраћа:*

Прва година је била као глазура.

Онда је колач почео да се назире.

У поподневним часовима деда одлази
до оближње посластичарнице,
купује колачиће за своју супругу –
у периоду тачно између ручка и вечере
не налази начин да смири њене неповратно помешане мисли,
а храна је поуздано уточиште.

Још се цитира и њена крилатица:

Тамо куд идем, не треба ми лична карта.

Лакша но икад, без иједне море и мисли,
остала је ипак насамо са именом и адресом, властитом.

Она се далеко ређе но деда хватала оне првобитне –
у хрватским новинама од пре три године
списак општина према примањима,

последње место заузима Ервеник –
видим га на фотографијама по први пут,
учитавам бабине скривене крпице
у ниски камени бедем,
мада, реално, могу бити било где, свуда је камен,
видим стрку људи и коза,
Талијани пролазе,
чистим са призора њен благ тон и
конвенционалност баба-унуче приповедања,
и више ништа није наивно.

Тих пар цитата као породично стабло
одржавају ме у старој кући,
минем полумрачном кухињом
док тече свакидашњи разговор
натруњен речима њихових агресора,
изокренем се као слика са окончалог месеца
на зидном календару
у слепоћи ван дељеног, заједничког времена.

ТУЂА ПЕПЕЉУГА

за баку Стану

Пристојан је дан,
цегери и препотопске кожне торбе вуку
своје старице увијене косе са модрим одсјајем,
за којим увек успоравам,
посматрам како ходају, њишу руке и
нељубљене потиљке,
у грлу зажари помисао:
изненада ћу је заобићи, мало препастаи,
насмешити се – као – то сам ја!

Али то није она, јасно.
Покупила се и напустила
своје радно место, овде на земљи,
отишла је да наплати богато
оно што овде никоме и никада није.
То је мисао с којом ипак успем
да убрзам корак.

Као што је с камена у блато
дотеглила браћу и сестре,
и сад, не тужећи се на цивилизацијски шок
или суревњив комшилук,
претурила се преко плота,
омршала од мисли што су је изнутра јеле
као у крилатици
којој се по потреби враћала:
„Шта ће ти момак – да ти ждере кости”.

Вирнем искоса у лице под фризуром,
нечија туђа Пепељуга.
Зашто ипак не прозборити:
Сећам се нашег последњег
смисленог разговора,
показала си ми крошње спрам прозора
и чудне прилике међу њима,
не брини, остале су овде међу нама,
растерујем редовно твоје утваре,
твоје дементоре.

ЗАМКЕ СЕЋАЊА

Године када сам рођена кренула је да се приказује *Династија*,
МТВ је почео да емитује свој програм речима „даме и господо, рокенрол”,
а ми смо добили „Пакет аранжман”.
Локално и глобално, забава почиње.
Утом је у САД откивена нова врста инфекције са фаталним последицама,
у Енглеској ухапшен Јоркширски трбосек,
а у Шпанији легализован развод, па ви видите.
Немири у Приштини, гушење немира.
Супротно нашем уверењу да се све катастрофе дешавају нама и сада,
сударали су се навелико камиони и аутобуси,
отпадали вагони, рушили се авиони,
заједно са председником Еквадора и шефом Панаме,
док су неке друге вође убијали мање инвентивно али једнако ефикасно,
на земљи,
па су чак и папу докачили,
а грађански ратови, иако нас се и нису баш тицали,
буктали су у Салвадору, Уганди, Либану, Гватемали,
са уобичајеним стотинама и хиљадама апстрактних жртава.

Сам дан мог рођења није био ништа посебно,
само је упорно падао снег,
али је то тада било очекивано и чак нормално
(штавише, падао је и у априлу),
кола су проклизавала, застајала, па се и покварила,
на та два километра од куће до породилишта.
Нисам показивала никакве знаке посебности
на општу радост универзума и фамилије,
која је дошла с прасетом и ракијом
и остала док их није утрошила.
За то време: немири у Приштини, гушење немира.
Десило се нешто важно за све наше животе:
наиме, Дајана Спенсер, очигледно одгојена на *happily ever after* наративу,
удала се за принца,
у финој хаљини која има своју страницу на *Википедији*,
мада се ја боље сећам сахране коју је такође преносила телевизија,
било је лето, мама и ја и комшиница и њена ћерка
седеле смо у викендици и мутних очију зуриле у Елтона Џона
као у модерног Орфеја и чекале онај телевизијски тренутак преокрета
све до слова на крају преноса.
Али ове, нама битне године,
умирали су други, беспоговорно,
Коцбек и Крлежа,
Жак Лакан и Ксенија Атанасијевић,
неко да буде обожаван, а неко да му се затре сваки траг.
Не знајући за све ове могућности реинкарнације,
ја сам дречећи захтевала своје,
родитељи се нису могли оправдати инфлацијом,
која се попела у сам врх светских топ-листи,
али смо се сви блажено осмехнули
кад су стигле милијарде кредита,
ја сам чак сласно цокнула устима,
као и свако дете, пред излогом наше светле будућности.
Јер ипак: немири у Приштини, гушење немира, ванредно стање.
Сада све делује јасно, прочишћено газом колективног сећања,
задржали смо велике догађаје, одбацујући остало као неправилне облутке,
да их положимо у стаклену витрину памтљивог,
где се лишени претходног и потоњег, радија који је свирао,
нараменице која је жуљала, дима од ложења
и других отпадака поезије,
беспомоћно огледају око себе,
све више налик свом суседу слева.

Док сам се ја свијала уз топлину мајчине дојке,
када је млеко било мали бог,
ништа од тога није било уистину важно.
Можда сам могла подржати Бобија Сендса,
умрљаног изметом и гладног,
што је на самрти видео доба када ће сви имати жељу за слободом,
или ипак не.

Приликом дочека ове године телевизијски програм био је речит:
на левом краку једноставне клацкалице
нашли су се рат-интервенција-рецесија-инфлација,
над којима је Нова превагнула.

Није ни чудо.

Али ватра у пећи је пуцкетала, ивице предмета растакале су се
пред мојим несвиклим очима,
док је у дворишту бесомучно лајао татин љубоморни пас,
намирисавши ме још у стомаку.

Имала је потенцијал ова нова ера, па с њом и ми,
упуштени између генерације икс и миленијалаца;
што ажурније сакупљамо алатке,

то оне брже застаревају,
те увек понешто задихани, у недоумици напипавамо
белег од вакцине која се није добро примила,
тражећи дугме аутопилота.

Дохватио нас тај мраз у априлу, као и
немири, гушење, немири, гушење,
оделили су један крајак бића
да буде неспокојан и ледан,
мимо домаћих и страних непријатеља, психијатара,
слободне деце Европе и самопоузданих демонстраната.

Била је среда и веома касно
када сам стигла,
са оближње вишеспратнице одломила се леденица
и повредила старијег суграђанина,
није било крви, рекли су пролазници.